

‘Met dit uitleenproject sloopt het museum als het ware de eigen muren, en breekt het door naar de huiskamers.’

MUSEUM IN DE LIVING

Thomas Ameye

Het Wielermuseum is sinds begin dit jaar gesloten in verband met renovatie- en ver(nieuw)bouwwerken. Om deze sluitings-tijd te overbruggen heeft de conservator een innovatief museumconcept ontwikkeld: Museum in de Living / Living in a museum, waarbij de collectie naar de mensen toe komt in plaats van omgekeerd. Voor een kleine bijdrage van vijf euro kan het publiek voor een paar maanden een wielershirt, historische fiets of kunstwerk in huis halen.

In 1998 werd in Roeselare, in het hart van West-Vlaanderen, het Wielermuseum opgericht. De reden is simpel. De huidige populariteit van het wielrennen in Vlaanderen is voor een groot deel geworteld in de regio Midden-West-Vlaanderen. Streekrenners Cyriel Van Hauwaert – de eerste Belg die er in slaagde internationale klassiekers te winnen als Bordeaux-Parijs (1907), Milaan-San Remo en Parijs-Roubaix (1908) – en Odiel Defraeye – de allereerste Belg die de Tour de France (1912) op zijn naam schreef – zorgden voor een golf van enthousiasme in België, en zetten het land resoluut op de kaart van het Europese wielrennen.

De koers was populair in Vlaanderen en in september 1912, twee maanden na de Tourwinst van Defraeye, werd *Sportwereld* gelanceerd, een dagelijkse sportkrant met focus op het wielrennen.¹ In 1913 organiseerde *Sportwe-*

¹ *Sportwereld* is momenteel de sportkatern van het dagelijkse populaire dagblad *Het Nieuwsblad*. Ameye, Thomas, Dries De Zaeytijd, Gerlien Decanq, Pascal Delheye, Brecht Dutilleux en Stijn Knuts. *100 jaar Sportwereld – 100 jaar Belgische Tourwinnaars*. Roeselare: Wielermuseum, 2012. Zie *Etappe. Magazine over historische fietshelden* (2013, nr. 2).

reld de eerste Ronde van Vlaanderen: een wielervedstrijd die de grootste steden uit West- en Oost-Vlaanderen met elkaar verbindt.

Het populaire begrip *flandrien* hebben we aan *Sportwereld*-journalist Van Wijnendaele te danken. Hij adopteerde in het begin van de twintigste eeuw deze Franstalige scheldnaam voor ‘ongemanierde’ Vlaamse seizoensarbeiders in Noord-Frankrijk en Wallonië als geuzennaam voor zijn formatie van Oost- en vooral West-Vlaamse renners. De auteurs van de bijdrage ‘Flandrien’ in het verzamelwerk *Vlaanderen fietst!*² schreven hierover: ‘Zijn ‘flandriens’ verschenen in zijn journalistieke schrijfsels als boegbeelden van ‘het’ Vlaamse karakter: arm en volks, maar fysiek sterk en wilskrachtig. (...) Voor de Vlaamsgezinde Van Wijnendaele was het essentieel dat ‘flandrien’ een eretitel werd, gezien zijn pogingen om ‘Arm Vlaanderen’ via de sport te verheffen. Populaire wielershelden moesten daarbij een voortrekkersrol spelen, door via hun prestaties Vlamingen een gevoel van eigenwaarde te schenken.’

Op die manier legde Van Wijnendaele met *Sportwereld* in elk geval de basis voor een stevige verankering van het wielrennen in de Vlaamse culturele identiteit: ‘Vlaanderen is koers. En koers is Vlaanderen.’ Een cliché, maar wel één dat klopt als een bus. En de bakermat van dit alles ligt met pioniers als Van Hauwaert, Defraeye en Van Wijnendaele voor een groot stuk in West-Vlaanderen. Voeg daarbij een hele

² Knuts, Stijn, Liesbeth Vander Elst, Filip Boen en Pascal Delheye. ‘Flandrien. Historische en hedendaagse invullingen van een beladen wielerverm’. In: Scheerder, Jeroen, Wim Lagae en Filip Boen. *Vlaanderen fietst! Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar de fietssportmarkt*. Gent: Academia Press, 2011.

schare Roeselaarse wereldkampioenen wielrennen (Benoni Behey, Patrick Sercu, Jean-Pierre 'Jempi' Monseré, Freddy Maertens) en het moge duidelijk zijn dat Roeselare dé plek is voor een Wielermuseum. Hier klopt het hart van de Flandrien!

Een Wielermuseum in huis

Anno 2015 is het Wielermuseum kopman in het verzamelen, bewaren en presenteren van het 'rijke Vlaamse wielerveven'³ (in zijn internationale context) en daardoor het wielervergoedencentrum van Vlaanderen. Het museum huist evenwel in een beschermd monument dat dateert uit 1903, een voormalig brandweerarsenaal, dat aan een grondige opknappbeurt toe is. Plaatstekort, een gebrekkige toegankelijkheid en de nieuwe ambities uit het beleidsplan 2015-2019⁴ nopen tot een grondige vernieuwing en uitbreiding van het Wielermuseum. Het museum is sinds begin dit jaar gesloten met het oog op de start van de renovatie- en ver(nieuw)bouwwerken medio 2015. Die vernieuwing moet van het museum een uitnodigend trefpunt maken waar jong en oud hun passie voor de fiets en de wielersport kunnen beleven en delen.

In de tussentijd wordt het publiek niet in de steek gelaten. Een eerste publieksproject dat begin 2015 gelanceerd werd, heet: Museum in de Living / Living in a Museum. Het principe van 'Museum in de Living' is eenvoudig: nu het museum gesloten is, komt de collectie naar de mensen toe in plaats van omgekeerd. Mensen kunnen een collectiestuk voor een periode van twee maanden in huis te halen. Er is keuze tussen wielershirts (van 'oude' en actuele wielershelden), historische fietsen en kunst. Met dit uitleenproject sloop het museum als het ware de eigen muren, en breekt het door naar de huiskamers.

Zie voor de uitleenprocedures en een greep uit het aanbod: www.museumindeliving.be.

³ Knipoog naar *Het Rijke Vlaamse Wielerveven* van Karel Van Wijnendaele, zie: http://www.dbnl.org/tekst/wijn012rijk01_01/

⁴ Zie: http://www.wielermuseum.be/nieuws-activiteiten/nieuwsbericht/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=238&cHash=3e3a952afa04df3d4d59d4632373bd5e

Museum in de living 1: hoge bi

Een van de voorlopers van het huidige fietsmodel is de 'hoge bi' (*high bicycle*) die vooral in Groot-Brittannië populair was en er ontwikkeld werd als tegenhanger van de Franse Michaux. De hoge bi valt vooral op door de ongelijke grootte van voor- en achterwiel. De fiets wordt door vaste pedalen op het voorwiel aangedreven. Met de hoge bi rijden vereiste enige soepelheid en was dan ook vooral weggelegd voor jongere mannen. Vanaf 1875 werd de hoge bi gebruikt voor wielervedstrijden en tot op heden worden er nog steeds kampioenschappen voor hoge bi's georganiseerd.

Museum in de living 2: Laurent Fignon

De Nederlander Paul Meijering is gespecialiseerd in portretten die haast fotografisch lijken. Meijering heeft in zijn werk vaak aandacht voor sportlui. Dit fotorealistisch schilderij op kunststof stelt de Franse renner Laurent Fignon voor tijdens de legendarische Ronde van Frankrijk van 1989. Fignon verloor toen op de laatste dag het geel tijdens de afsluitende tijdrit. Greg Lemond won de Tour met 8 seconden voorsprong.